

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
БИБЛИОТЕКА

МИХАИЛ ВАСИЉЕВИЧ ЛОМОНОСОВ
(1711–1765)

ЧОВЕК УНИВЕРЗИТЕТ

Ауторка изложбе:

Нада Усановић Ашоња

Нови Сад, 1. децембар 2020. године

*„Ломоносов је био велики човек.
Основао је први универзитет.
Он сам је, боље речено, био наш први
универзитет!“*

А. С. Пушкин

Михаил Васиљевич Ломоносов успео је за свог живота да обухвати необухватно. Његов лик засијао је међу руским савременицима светлошћу наде у снагу националног генија. Дао је значајан допринос на многим пољима науке. Оптика и електрична енергија, топлота и гравитација, металургија, географија, хемија, уметност, историја, поезија... Универзалност и свестраност у лику истакнутог научника.

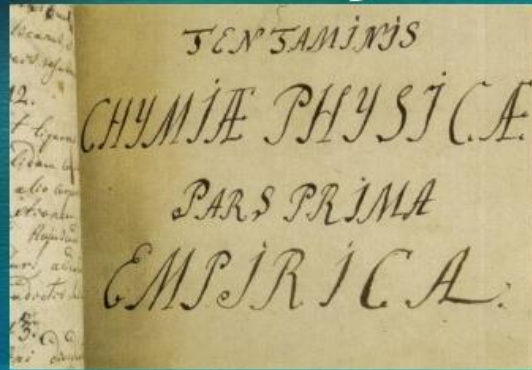
Суров је руски Север. Таква природа ствара јаке и проницљиве људе. Ломоносов је био један од њих. Поникао у сасвим обичној породици, уз оца поморца-риболовца и мајке, ђаконове кћерке, а вођен нештољивом жељом за знањем, Ломоносов је израстао у генија.

Рођен 1711. године у сеоској средини, где описмењавање и учење није било примарно важно, сопственим снагама је дошао до највећег образовања могућег у оно време. Ломоносов је постао живо оваплоћење руске културе, њене разноликости и особености. Све што је учинио за свет, заправо изненађује и задивљује.

Ово је кратки осврт само на неке сегменте његовог великог дела.

Ломоносовские области научной деятельности

Научная деятельность

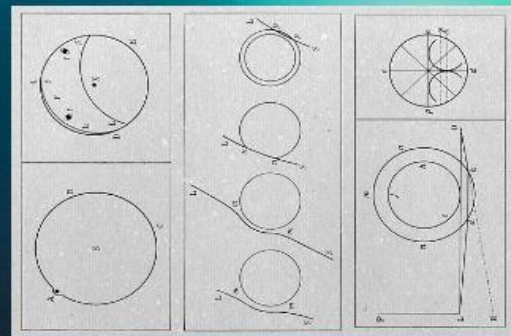
Физическая химия

Наука о стекле

Теория электричества и метеорология

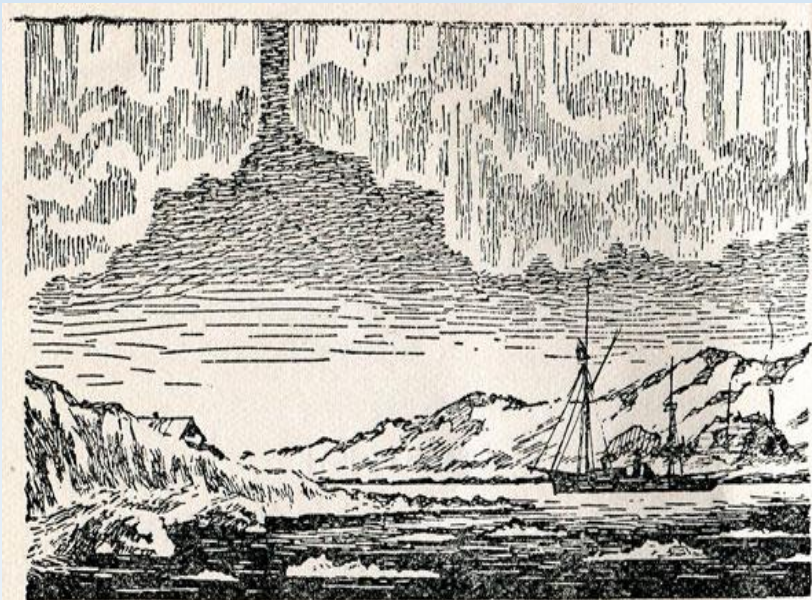
Астрономия, опто-механика и приборостроение

Прототип вертолѐта

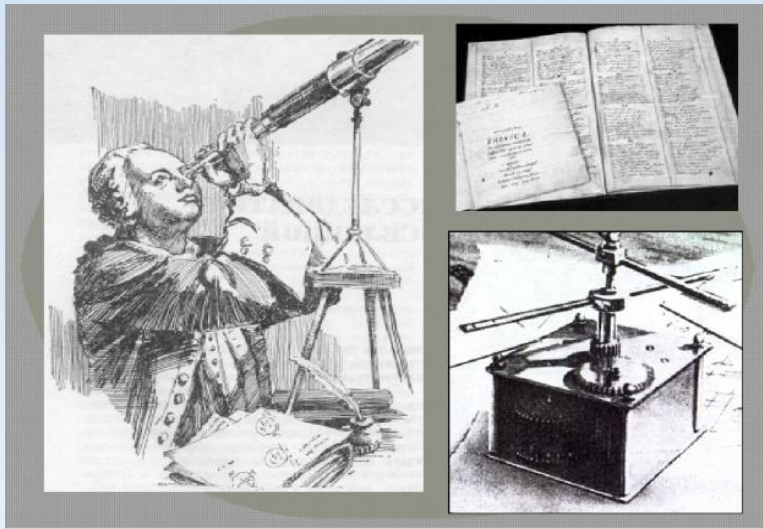

Грамматика и теория стиля

Р и с. 16. Ясной зимней ночью высоко над землей появляется лента, как бы сотканная из нежных мерцающих лучей.

Ломоносов је посматрао и изучавао поларну светлост још у детињству и постао први научник који је озбиљно истражио овај феномен и дао поуздано објашњење.

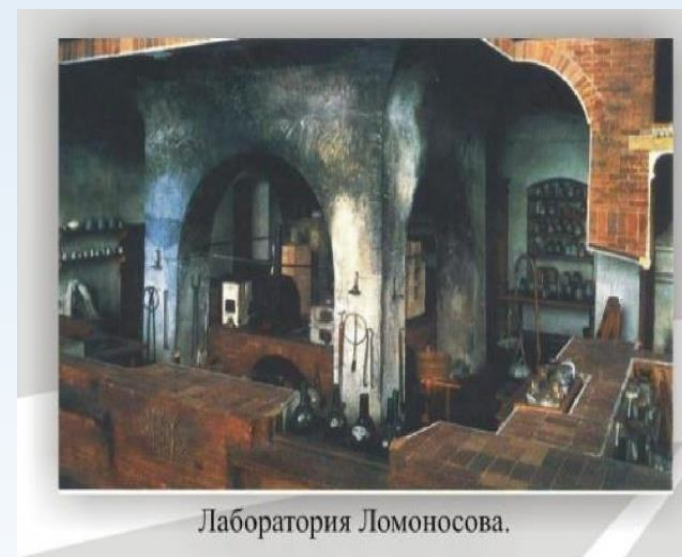
Михаил Ломоносов је, посматрајући пролазак Венере кроз соларни диск, открио да, услед преламања сунчеве светлости, у горњим слојевима атмосфере настаје танки светлећи „ореол“ око планете.

Ломоносов је први протумачио овај феномен као доказ да и Венера има атмосферу. Касније је откриће Ломоносова потврђено, а оптички ефекат назван је „појава Ломоносова“. Развио је наравно и сопствену верзију астрономског телескопа.

Једно од његових изузетних достигнућа била је његова молекуларно-кинетичка теорија топлоте, где је предвидео многе хипотезе и теорије о структури материје (све материје састоје се од молекула, које су у ствари „збир“ елемената – атома), које су постале релевантне само стотину година касније.

Ломоносов је истовремено поставио темеље физичке хемије која објашњава хемијске појаве на основу закона физике.

Образцы стёкол, сваренных в лаборатории
М.В. Ломоносовым.

У својој истраживачкој лабораторији развио је технологију за добијање обојеног стакла и производњу производа од њега, те начин прављења мозаика.

Јединствени мозаици су настајали у његовој радионици, укључујући и онај најпознатији *Битка код Полтаве*.

Ломоносов је развијао и сопствену теорију светлости и боје.

Мозаики М.В. Ломоносова

Проучавао је атмосферски електрицитет тј. гром, те формирао темеље електричне теорије.

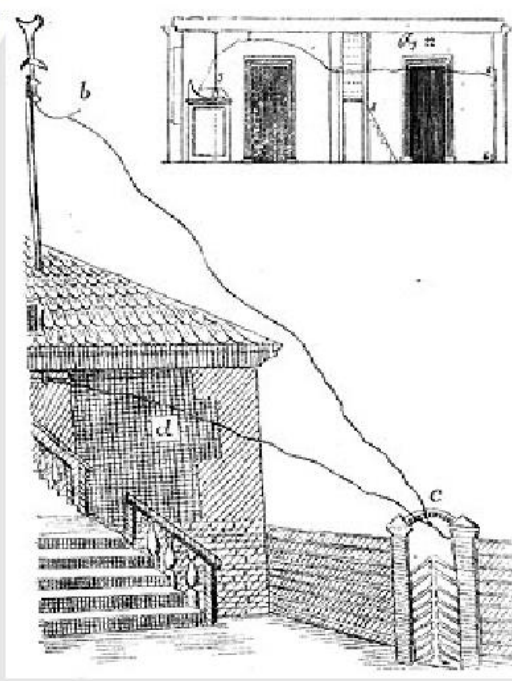
Називали су га и ловцем муња.

Током ових истрага, развијен је први електрични мерни уређај за експериментално посматрање, „електрични показивач“, као и „Громовита машина“ за стабилно посматрање електричне енергије садржане у атмосфери по било ком времену.

Опыты М.В. Ломоносова и Г.В. Рихмана с атмосферным электричеством

Трагическая гибель Рихмана при проведении опыта с атмосферным электричеством

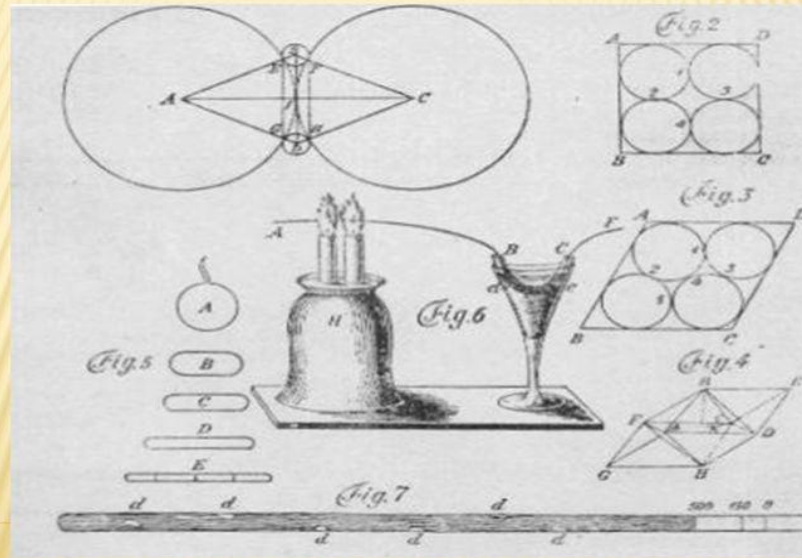

Домашняя лаборатория Рихмана, рис. М. В. Ломоносова

Ломоносов је доказао да је жива проводник и да се може обрађивати под притиском, што је сврстало живу у групу метала.

4. Металлы обладают электронной проводимостью.

Если замерзшая ртуть будет проводить электричество, то она точно является металлом. Опыт произвел наш великий соотечественник М.В. Ломоносов.

Низ радова посветио је геологији, металургији и рударству.

Бавио се теоријом еволуције у природи и доказао постојање континента на Јужном полу.

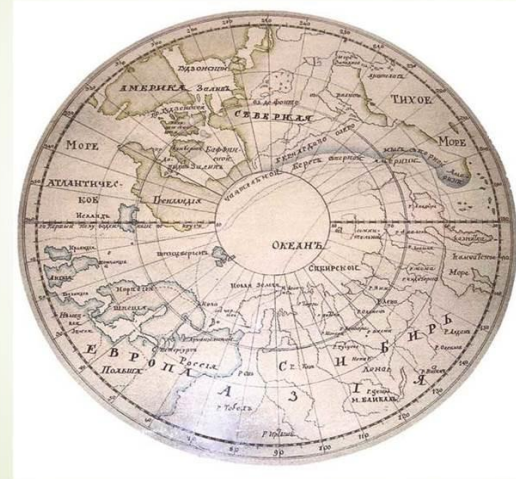
Ломоносов се сматра једним од првих аутора који је створио приручнике на руском језику о рударству.

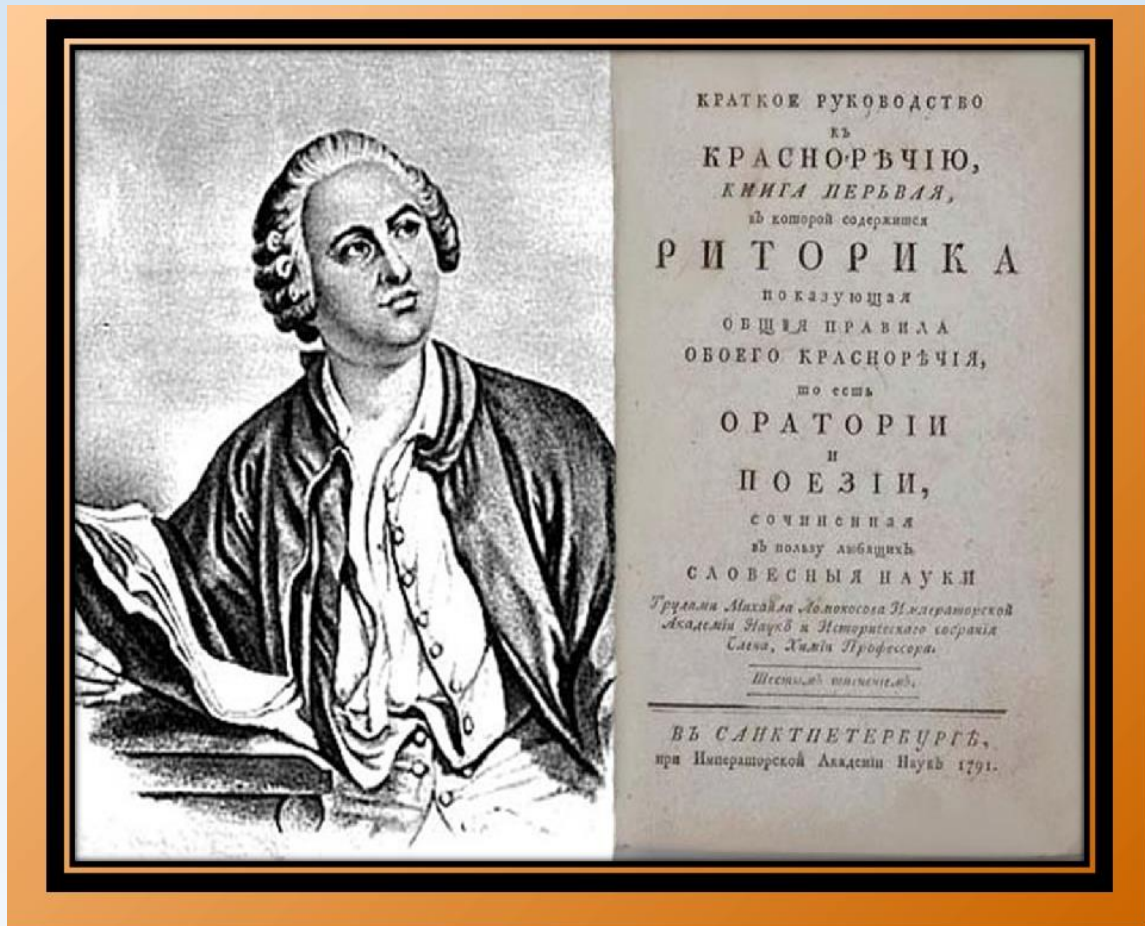

Покушао је да састави нови географски атлас земље, али његово главно достигнуће у овој науци била је идеја о развоју Северног морског пута.

Ломоносов је увео термин „економска географија“ који је описао као дисциплину која проучава економију и природне ресурсе земље.

Полярная карта М.В.Ломоносова

Дао је велики допринос развоју хуманистичких наука, написавши низ радова о реторици.

Михаил Ломоносов је написао и *Руску грамматику*, једну од првих руских граматика, која је имала 14 издања. Његова граматика је служила као база за даљи развој руске филологије и реформу књижевног језика који је тада постао ближи народном.

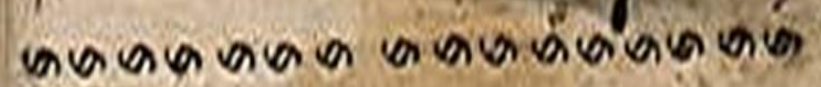
11218

РОССИЙСКАЯ ГРАММАТИКА

Михайла Ломоносова

МИХАЙЛА ЛОМОНОСОВА.

ПЕЧАТАНА ВЪ САНКТ ПЕТЕРБУРГѢ

при Императорской Академіи Наукъ

1755 года.

КРАТКОЕ РУКОВОДСТВО
къ
КРАСНОРЪЧІЮ,
КНИГА ПЕРВАЯ,
въ которой содержится
РИТОРИКА
показующая
ОБЩИЯ ПРАВИЛА
ОВОЕГО КРАСНОРЪЧІЯ
то есть
ОРАТОРИИ
и
ПОЕЗІИ,
сочиненная
въ пользу любящихъ
СЛОВЕСНЫЯ НАУКИ

Трудами Михайла Ломоносова, Императорской Академіи Наукъ и Историческаго собранія Члена, Химіи Профессора.

Десять тысячъ экземпляровъ.

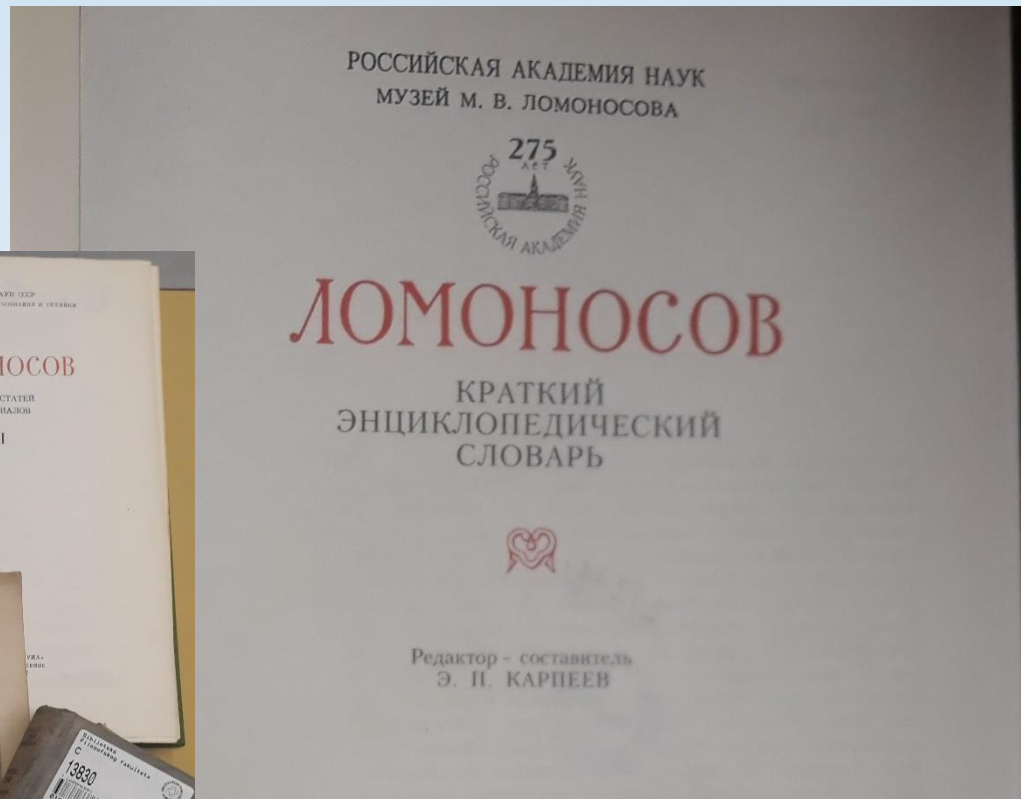
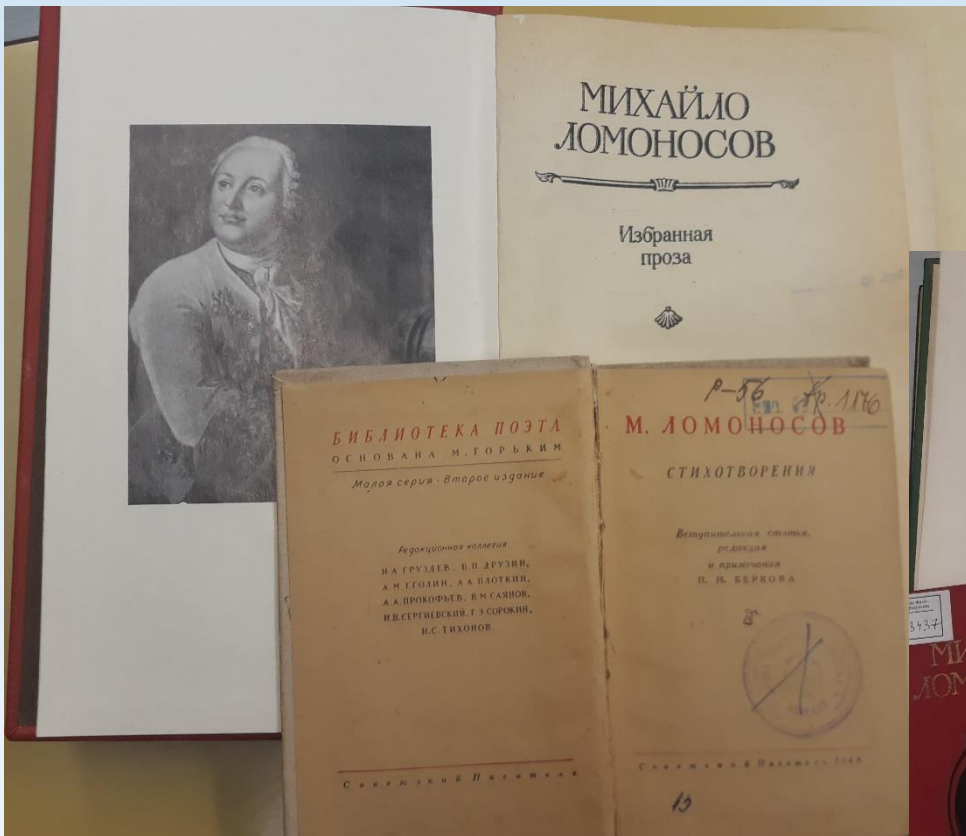
ВЪ САНКТ ПЕТЕРБУРГѢ,
при Императорской Академіи Наукъ 1760.

Развој националног језика је важна тема која је окупирала Ломоносова. Његови радови указују на две важне иновације, односно на развој силабично-тонског система верификације, те развој теорије трију стилова. Михаил Ломоносов је такође био изванредан песник и реформатор руске поезије.

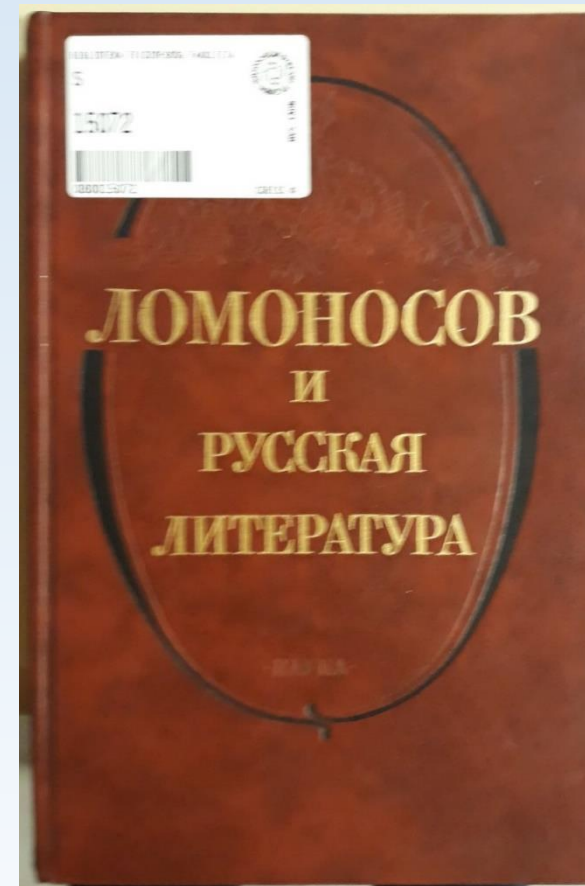
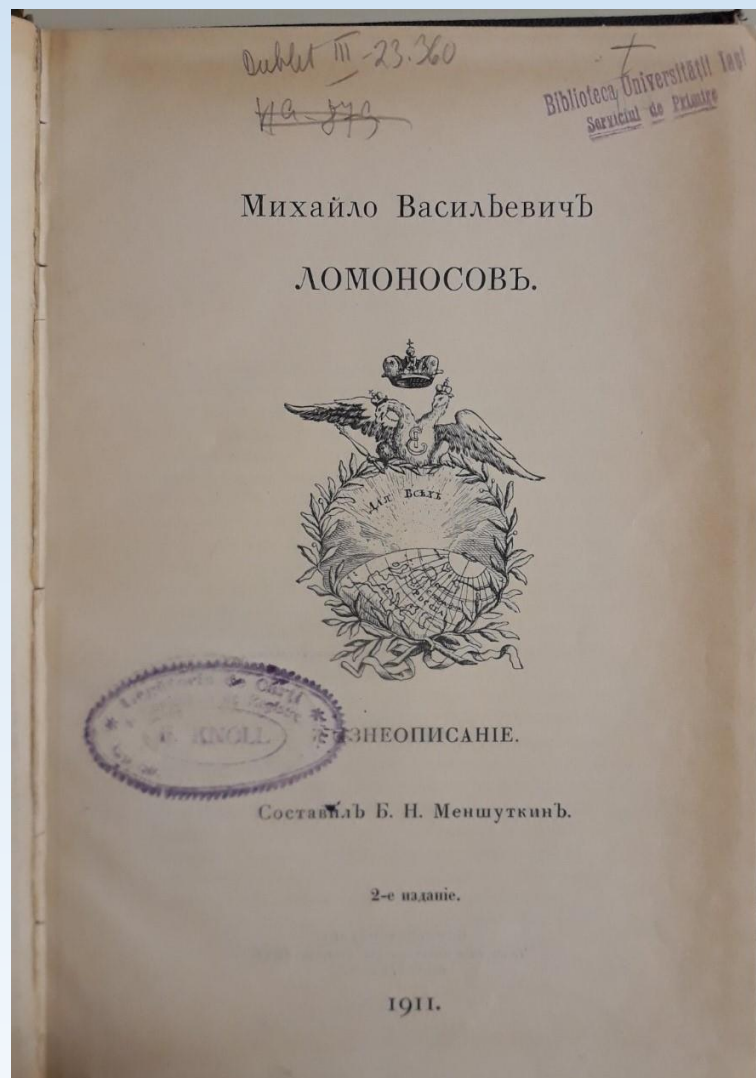
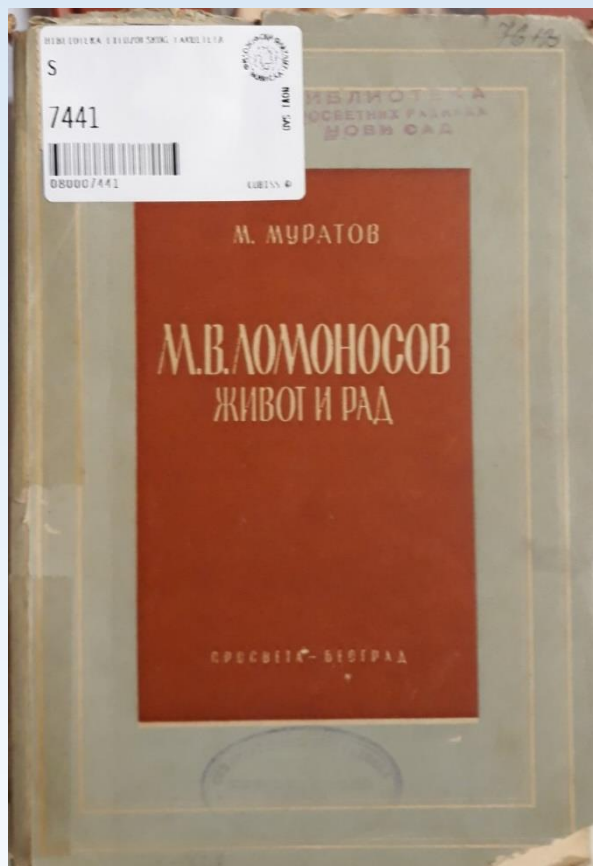
Ломоносовљево песничко наслеђе укључује свечане, филозофске, дидактичке оде, песничке обраде псалама, трагедије, бројне песме, епиграме, параболе и преводе.

Инсистирао је на употреби различитих врста песничких рима. У својим делима успео је да квалитативно прошири лексички састав руског језика, приближи књижевни језик говорном језику, складно комбинује разне језичке слојеве – то је била основа његове језичке реформе, која се директно огледала у поезији.

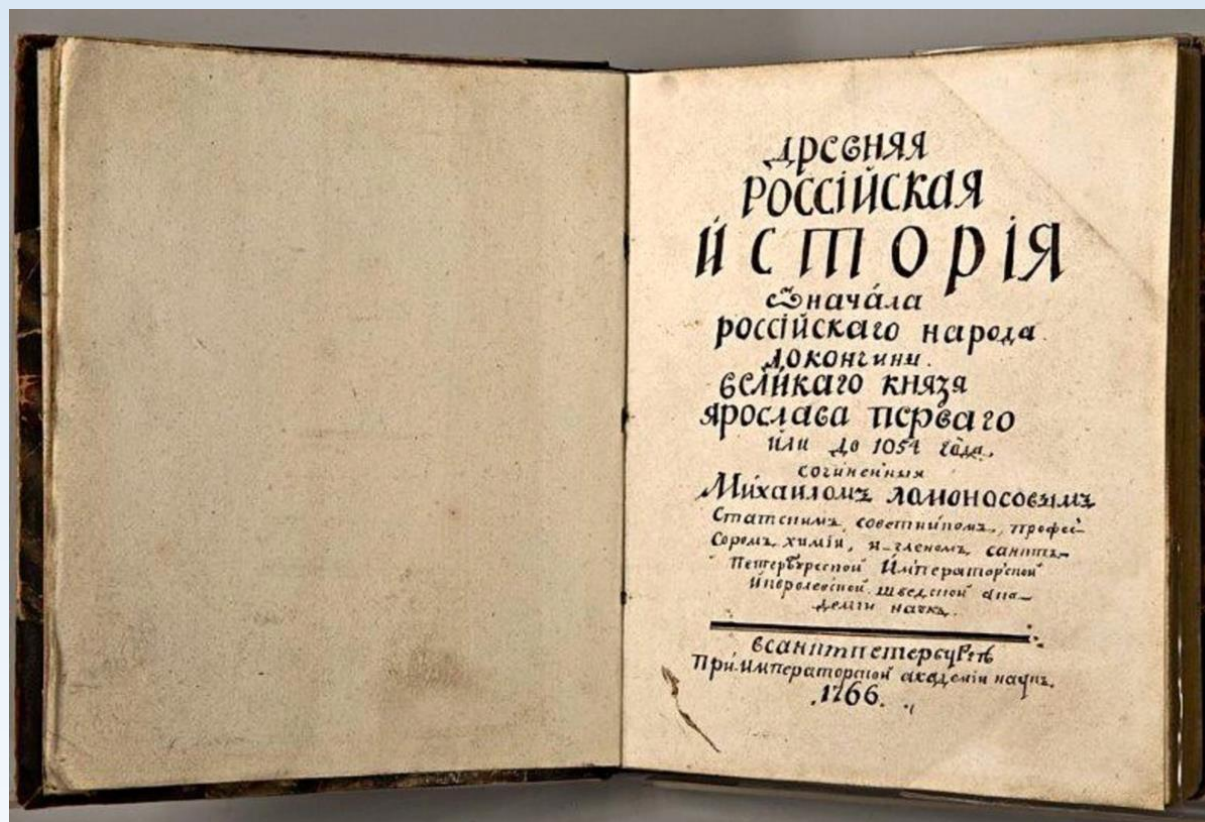
Ломоносов је много учинио и на пољу књижевности. Био је добро упућен у споменике древне руске књижевности, читао је хронике, хронографије, животе светаца и црквене публикације.

Објавио је низ дела о историји Русије, од којих је главно *Древная русская история*, објављено након његове смрти.

Михаил Васиљевич Ломоносов био је покретач првог самосталног Универзитета у Русији, а царица Елизавета Петровна потписала је одговарајући декрет о његовом оснивању 25. јануара 1755. године.

Данас студенти у Русији овај датум славе као свој празник.

Московски универзитет је основан као универзитет „да служи свим будућим покољењима, без обзира на порекло“.

Ломоносов је написао прву повељу Московског универзитета.

Од 1940. године, универзитет носи име М. В. Ломоносова.

Данас ова научно-наставна установа обухвата 39 факултета са преко 380 катедри. Има око 40.000 студената, свих нивоа студија.

Осим факултета, у саставу су и: научноистраживачки институти (15), музеји (4), научни парк, ботаничка башта, библиотека с девет милиона томова књига, издавачка кућа и школа–интернат за изузетно талентовану децу из читаве Русије.

Московски државни Универзитет „Ломоносов” најпрестижнија је научно-наставна установа у Русији и једна од цењенијих у свету.

Многе научне институције широм земље именоване су у част Ломоносова. Његово име носе и предмети културе и образовања, укључујући Московски државни универзитет, Музеј Руске академије наука, Московску државну академију за фину хемијску технологију, Поморски државни универзитет, као и огроман број образовних институција у Русији и иностранству.

Захвални потомци одлучили су да овековече име генија, назвавши град у Лењинградској области, планинске и подводне гребене у Северном леденом океану и Новој Земљи, па чак и један од кратера на Месецу по њему.

Памятные монеты России

1992 год, первая памятная монета ЦБ РФ номиналом 100 рублей. Золото

2005 год, 3 рубля, серебро. 250-летие основания МГУ

2011 год, 2 рубля, серебро. К 300-летию со дня рождения

2015 год, памятная монета 10 рублей

Почтовые марки СССР и России

1925 год

1945 год

1949 год

1949 год

1949 год

1955 год

1956 год

1961 год

1961 год

1961 год

1986 год

2004 год

2011 год

Михаил Васиљевич Ломоносов је преминуо 1765. године.

Био је изванредна личност у светској науци. Његови радови и данас привлаче пажњу научника широм света и представљају невероватан феномен у историји културе и науке.

С пуним правом носи епитет генија руске културе и великог сина отаџбине Русије.

